

П. МИТРЕСКИ

ЧЕТИРИ ГОДИНИ ВО РОВОВИТЕ НА СОЛУНСКИОТ ФРОНТ

(Дневник на еден учесник во Првата светска војна)

По завршувањето на Балканските војни, Македонија, како што е познато, не се ослободи и повторно стана „јаболко на раздорот“ меѓу балканските држави. Бугарската, српската и грчката буржоазија натаму за време на Првата светска војна, продолжија да водат жестоки политички борби кој да ја завладее Македонија. На тоа на оваа напатена земја од првите години на 20 век па сè до 1918 година како синџир од година на година се водат жестоки борби. Македонскиот човек во овој период преживува многу тешки денови, кризи, страдања и жртви. По завршувањето на брато-убиствените Балкански војни, повторно на Балканот, во Македонија, настанува уште една, невидена до тоа време, страшна трагедија. Во 1914 година почна, како што е познато, Првата светска војна. По завршувањето на Балканските војни, Македонија и натаму останува поделена земја. Македонците, во зависност од местото каде што живееле и која држава владееше, без да сакаат, мораа да учествуваат во големата војна на едната или на другата страна. Се случувало да се тепаат роднини со роднини, дури и браќа со браќа, а посебно меѓу Македонците, бидејќи токму тие учествуваа под стекот на околноста на двете завојувани страни. Навистина, и оваа војна, покажа дека македонскиот народ е еден од најизмачените народи на Балканот.

Од многуте Македонци, кои учествуваа на страната на бугарската војска, централните сили, е и македонецот Александар Наумов Босилковски од село Јанковец, Ресенско. Тој е роден во 1888 година. Учествувал во Првата светска војна скоро од нејзиниот почеток до крајот. Сите поважни настани од животот на својата чета, а посебно на фронтот, успеал да ги забележува скоро секој ден во својот дневник. Пред да почне војната, неговиот татко работел во Софија. Како и секој родител, својот син го повикал на работа да изучува занает во Софија, каде што и војната таму го затекнува. Бугарските власти почнале да вр-

шат мобилизација на сите Македонци, меѓу кои бил мобилизиран во бугарската војска и Александар Босилковски. Меѓу двете светски војни се занимавал со трговија, а по ослободувањето со земјоделство. Во родното село Јанковец, во 1968 година умира.

Оригиналот на долупопишаниот дневник се чува во неговата фамилија. Пред неколку години, Историскиот архив од Охрид со негова дозвола изврши препис и како таков се чува во Архивот. Дневникот е пишуван со молив, на една тетратка и тоа многу убаво, разбирливо и читливо.

Опишувајќи ги настаните на Солунскиот фронт, подготовките, страдањата и жртвите, тој зборува за своите сонародници, Ресенци и Македонци. зборува и пишува за едно тешко време, тешки борби кои за жал, ги воделе без некоја цел за идеалите на македонскиот народ, туку по наредба на бугарската војска. Дневникот започнал да го пишува откако е мобилизиран, на 10 септември 1915 година, а го завршува кога Централните сили наполно ја загубија војната, на 15 октомври 1918 година, кога и успева да се врати во родниот крај.

Дневникот е интересен за сите читатели и од аспектот како еден обичен војник ја опишува воената атмосфера и тоа на првата воена линија на Солунскиот фронт, без да врши некое дотерување. Пишува онака како што се случувало, како што видел со своите очи. Некои села и места што ги спомнува можеби се и погрешно наведени и затоа го молам читателот ако такви има, да ги оправда.

Непопуларноста на војната што ја водела бугарската буржоазија заради освојување нови области, пред сè за Македонија, јасно и недвосмислено се изразува во неактивната борба на целата војска, а особено на Македонците, и тоа во масовното дезертирање, прикривањето на мобилизираните војници — обврзници и така натака.

Дневникот не е пишуван со некои политички тенденции. Пишуван е за свое задоволство и сите настани ги забележувал така како што ги доживувал. Дневникот има воена, историска и економска важност за изучувањето на последиците од војната.

Целиот текст го објавуваме во целост и тоа така како што тој си забележувал, додека поднасловите јас ги давам.

ВО 1915 ГОДИНА БУГАРИТЕ ИЗВРШИЈА МОБИЛИЗАЦИЈА

10 септември 1915 година — Бугарија изврши мобилизација. Сите Македонци бевме повикани на тридневна обука.

28 септември — Објавена е војна меѓу Србија и Бугарија.

2 октомври — После свеченото испраќање од праѓаните на град Софија, тргнавме на бојното поле кај што силен дожд врнеше и сплтнавме вечерта во село Црква, на 35 километри.

- 3 октомври — Тргнавме за пр. Брезник кај што седавме два дена и чекавме втора наредба за да тргнине во стара Србија.
- 6 октомври — Патуваме за пр. Радомир и спавме во село Врба, во едно блажливо место. Времето беше многу лошо и после патувавме 35 километри.
- 7 октомври — Тргнавме за Кадин мост и два дена се одморивме, а после патувавме 30 километри.
- 9 октомври — Патувавме 28 километри за село Невестино.
- 10 октомври — Тргнавме за село Исти Бања. Таму и спавме.
- 11 октомври — Ја минавме границата кај Црносколо и пристигнавме во Македонија, во Царево Село. Патувавме 40 километри. Патувавме еден ден и таму зедовме војничка заклетва.
- 13 октомври — Тргнавме за град Кочани и стигнавме во село Чешиново.

КОПАЊЕ РОВОВИ ВО ШТИПСКИОТ КРАЈ

- 15 октомври — Пристигнавме во Штип. Не распоредија по куќите и седавме шест дена.
- 24 октомври — Кренавме на позиција за Криволак.
- 25 октомври — Ноќта почнавме да копаеме ровови.
- 26 октомври — Митровден. Се најдуваме на позиција. Јас бев во петиот македонски полк. Требаше да му помогнеме во нападот на шестиот (6) македонски полк кој даде околу 600 жртви војници и 17 офицери. Во бројот на офицерите беше и поручникот Славенко Наумов Стрезов од Ресен. Нашиот напад се одложи.
- 27 октомври — Походот кон селото Чешме Дере кај што до 30 работевме на патот во копање на ровови за напад на Англо-французите.
- 1 ноември — Тргнавме за село Аджи Бекирли, а од таму за во село Леско.
- 2 ноември — Кренавме за село Љубници и походот траеше осум сати.
- 3 ноември — Се вративме назад во село Гарван, на височините спроти Вардар. На позиција седевме три дена.
- 7 ноември — Тргнавме на позицијата, на височините меѓу село Конче и Демир Капија.
- 8 ноември — Аранѓел. Копаеме ровови спроти Демир Капија. Направивме качамак без сол.
- 9 ноември — Се одморивме.
- 10 ноември — На височината спроти Конче испековме прасе и си купивме пченкарница.

ПРВА БОРБА СО ФРАНЦУЗИТЕ

- 11 ноември — По наредба веднаш се дигнавме за на воена линија. Казаните ги истуривме и влеговме во прва воена линија. Осум дена стануваа секојдневни престрелки. Во тие денови снег врнеше и снегот ни беше постела и покривка.
- 19 ноември — Од нашата позиција спрема шестиот полк целата ноќ напаѓавме кон височината на лево кон селото Ибрљи.
- 20 ноември — Патуваме за на позиција. Го сретнавме војводата Иван Брлев и ни кажа радосна вест — Криволак падна.
- 23 ноември — По наредба напаѓавме низ грбавата чука кај Градец. Се искачивме на врвот и со силен глас повикавме: „Ура“. И со нож меѓу Французите се биевме. Жртви имаше од двете страни. Во дебот на еден французин најдов една картичка во која и пишува на жена си: „Се биевме со дивни народи. Облекло носат само од волна и викаат само ура“. Нашата музика за време на овој напад беше на 100 метра и ја свиреше песмата „Шуми Марица“. Вечерта навлеговме во Градец. Се водеа страшни борби. Земјата гори од гранати. Нашиот командир, полковникот Дрангов командува: „Напред, на нож“. И се фрливме меѓу Французите и го презедовме Градец. През ноќта ја нападнавме железничката линија и стигнавме на Струмичката станица. Фативме живи Французи. Станицата гореше и не се врвеше покрај неа од прмежите на фишеци и бомби. Три дена бевме без леб. Почнавме да грабиме конзерви во станицата, но офицерите ни забранија да не се отруеме.
- 27 ноември — През ноќта 15 војници и еден потпоручник заминаа на испитување за да дознаат кај се задржаа Французите. Од село Мрвинци Французите отворија огон и го отепаа еден наш војник. Му соопштивме на командирот на пукот и веднаш во верига се распрсна целиот полк. Дојде и шестиот полк и напаѓавме на село Богданци кај што дадовме 84 жртви, меѓу кои и Мире Дорески од град Ресен и ги погребавме сите заеднички во една дупка, наречена „братска могила“.

СО БОРБИ ПРЕКУ ДЕН И НОЌ ДО ГРЧКАТА ГРАНИЦА

- 29 ноември — Французите ги бомбардираат мостовите на Вардар. Тргнуваме за Гевгелија и се префрливме во грчката територија. Денеска ќе свршат борбите меѓу нас и Англо-французите.

- 1 декември — Ноќта спавме близу до Ѓевѓелија, на границата. Се вративме назад во големото село Богданци кај што седевме пет дена на одмор. Ние бевме сместени во домот на една попка куќа. Селото беше празно, евакуирано. Во куќите најдовме пченка, ја варевме и после тоа сите нè фати дезинтерија. Кај селото кај што паднаа 84 наши другари се построи целиот полк и пуковникот Дрангов одржа говор. Сите плачевме.
- 6 декември — Од Богданци тргнавме за село Чаушли. Минавме низ селото Казандолу и пристигнавме за селото Чаушли. Ние Ресенците бевме сместени во една плевна. Селото Чаушли се најдува на 8 километри северно од Дојран. Во плевната имавме слама и за спиење убаво ни беше. Во плевната бевме: Јас, Кимо, Профе, Иљо, Мирче, Панде, Алексо, Коле Коропан, Лазар Шумино, Стево од Дупени и Димитар Новев.

КОПАЊЕ РОВОВИ НА ГРЧКАТА ГРАНИЦА

- 8 декември — Почнавме со учење и правевме ровови на грчката граница.
- 13 декември — Целиот полк одеше по патот Дојрански. На западниот дел спрема Дојран, на 10 километри, кај што бил отепан на 5 јули 1913 година пуковникот Каварналијев, направивме мал почест — панахида.
- 15 декември — Научивме дека во близината на селото Геокчели рано сабајлето дошле непријателски аероплани и артилеријата наша ги стрелаше.
- 17 декември — Целата единица остана да се периме. Ни дадоа хлеб по 1/2 килограм. Правевме ровови во каменито место.
- 20 декември — Целата недела јадиме само бунгур. Еден касапин носеше еден вол и настрана го закла. Половината нас ни го даде и го варевме ноќе и дење.
- 22 декември — Навечерта кога се собравме во плевната решивме да украдиме две овци од еден Турчин и тоа од истото село. Отидовме и еден мајстор арамија по име Никуш влезе преку авлија, ја отвори вратата и зедевме една овца и една коза. Ги заклавме и ги скривме во плевната. Наутрото купивме едно јагне од Турчинот (истиот) и така се изеде и краденото.
- 23 декември — Дојдоа десет непријателски аероплани и фрија многу бомби. Нашата артилерија ги обстрелуваше. Загуби немаше.
- 25 декември — Денеска е Божиќ. Одкако прекасновме ојдовме на визи-та кај Славе Нечов кој беше сместен во една џамија. Но, за жал немаше ни ракија, ни луканче.

- 26 декември — Во зората дојде бригадниот пуковник и свештеник. Направивме молитва и после мала забава со кратки смешки ни помина денот.
- 27 декември — И третиот ден на Божиќ го поминавме во празнично расположение. Храната беше поубава.

ПРЕЧЕК НА НОВАТА 1916 ГОДИНА

- 1 јануари — Новата година ја пречекавме во плевната во селото Чаушли. За ручек имавме свињско месо.
- 6 јануари — Дојде командантот на полкот и попот од полкот кои служеше молитва за имениот ден на мајорот Иван Пожарлиев. Музиката свиреше целиот ден.
- 10 јануари — Целата дружина се построи и на десет војници им удрихме со стапови по десет пати позади затоа што ја изедоа храната која не беше за нив.
- 14 јануари — Се собра целата 11 македонска дивизија на парада во Валандовското поле. Дојдоа непријателски авиони. Ние сите лепнавме и не нè забележија. Нашата артилерија ги гаѓаше и се вратија назад во Солун. На собирот беше и престолонаследникот Борис Трновски и генерал Жеков кој нè поздравил.
- 20 јануари — Имавме ноќно учење. Ја напаѓавме планината.
- 23 јануари — Во зората се дитнавме и бевме многу растревожени. требаше да се стигне до грчката граница. Целиот ден силен дожд врнеше.
- 25 јануари — Трпнавме од село Чаушли. Патувавме шест сати и спавме до селото Габрово. Патувавме 28 километри. Таму се одморивме еден ден.
- 28 јануари — Патувавме за село Скрип и тоа 32 километри. Времето беше многу врнежливо.

ДОВАЃАЊЕ ВО ПЕТРИЧ

- 29 јануари — Патувавме 24 километри и пристигнавме во град Петрич. Нè сместија во приватни куќи. Јас кај што бев, домаќинот се правеше дека е болен. Но, ние од силниот дожд бевме многу водени и со сила останавме кај него.
- 31 јануари — Сечевме дрва за колиби и тоа близу до грчката граница, на планината Беласица.
- 9 фебруари — Отидовме до река Струма и правевме леси за спиење, наместо кревети.
- 13 фебруари — Правиме окопи и ровови во грчката територија до селата Ортадере и Хандере кај што живејат Турци-Јурџи.

- 15 февруари — Извршивме поход од 12 километри и отидовме на југ од Пирин планина во минералните бањи кои беа подарени на Сандански од турскиот цар — султан Мехмед 5 уште за време на Хуритот 1908 година. Близу до бањите има едно село Марино кое има костење.

СЕ ПРАВАТ РОВОВИ КАЈ ПЛАНИНАТА БЕЛАСИЦА

- 17 февруари — Нокта вршевме напад на едно високо место спрема грчката граница. Беше навистина многу тешко.
- 21 февруари — Мајорот Иван Пожарлиев нè собра и ни рече дека има наредба од секоја чета (рота) да се испраќа по 25 души за одмор и тоа по 20 дена.
- 23 февруари — Нè инекцираа против колера.
- 27 февруари — Отидовме на граница и ја сменивме третата дружина. Со мене дојдоа уште шест души и отидовме во прчка територија за да ти чуваме нашите ровови и тоа на врвот од Беласица, јужно од прагот Петрич.
- 6 март — Се преместивме и направивме ровови понаисток од Петрич.

НА ОТСУСТВО

- 30 март — Добив војничко отсуство и тргнав за во Софија. Пошто спинавме до Крива Ливада, во зората се качивме на германски автомобили и за ручек пристигнавме во Симитли. Од таму се качивме за Дупница и другиот ден пристигнавме во Софија. Таму го поминав отсуството и татко ми уште беше во Софија. На 14 април се вратив во својот полк.
- 25 април — Правиме ровови на јужните поли на планината Беласица, во Долни и Горни Порој. На исток е Бутковското езеро и од 26 до 30 април правевме ровови на прчката територија.
- 4 мај — Падна голем дожд и град. Спиевме на отворено и помрзнавме од студ.
- 5 мај — Нашиот македонски 5-ти полк и 6-ти полк прави широк пат спрема врвот на Беласица.
- 11 мај — Св. Кирил и Методи. Дојде полковскиот свештеник и сите нè послужа.
- 12 мај — Правиме мрежи од тел пред рововите во месноста Демир Капија, на врвот на Беласица „Галак врх“.
- 16 мај — Ме фати да ме боли забот. Целото лице ми отече. Три дена и три ноќи нити спав нити јадев.
- 24 мај — Кога правевме мрежи од тел дојде еден француски аероплан кој фрли бомби и ни отепа еден војник.

- 25 мај — Дојде генералот Тодоров — началник на II армија заедно со кнез Кирил. Не испитуваше кој има да се поплачи за нешто.

ФРАНЦУСКИТЕ АВИОНИ ВРШАТ НАПАДИ

- 29 мај — Дуовден. Штом седнавме да доручкуваме чај, дојде француски аероплан и сите се разбегнавме по планината.
- 3 јуни — Вечерта по наредба на командирот на полкот, а по желба на сите ресенчани и јанковчани, 15 души отидовме в град за да видиме дали има некои кои се непријателски настроени кон нас и да ли има непријатели во градот Порој. Рано пред зори се вративме во селото Тодорич кај што селаните ни дадоа маштеница и се вративме и донесовме податоци и план за кај се најдува непријателот.
- 9 јуни — Од нашата позиција не смени втората чета. Се вративме на одмор на врвот на планината Беласица.
- 11 јуни — Извршија на сите војници инекција против колерата. До сега пет пати сме инекцирани.
- 12 јуни — Превзедовме офанзива спроти градот Порој и ги истеравме Французите со малку жртви.

ДОНЕСОА МАШИНИ ЗА КРПЕЊЕ ПАНТАЛОНИ

- 13 јуни — На Беласица правевме блиндажа за под земја со цел да бидеме добро заштитени од непријателските оружја.
- 22 јуни — Французите се израстурија кај Круша планина и го отстрелуваа нашето долгобојно оружје кое беше поставено на ивиците од планината Беласица.
- 29 јуни — Петровден го празнуваме во селото Јаворица, на Беласица и таму правевме широко паде.
- 3 јули — Падна силен дожд и град. Грмотевицата ни отепа еден војник и тоа телефонистот.
- 12 јули — Донесоа три машини за шиене и ние тројца војници крпевме панталони и блузи за нашите војници.
- 13 јули — Јас, Профе и Кимо Манчев отидовме во Порој да патролираме. Го видовме градот. Беше празен, без народ и се беше оставено.
- 18 јули — Шест души отидовме за да нешто дознаеме за противникот. През денот останавме на неутрална зона. Дента дојде непријателски авион и многу ниско леташе над нашите глави. Фрли бомби но без зијан.

- 30 јули — Се приготвуваме за инспекциски преглед, бидејќи дојде бригадниот командир полковникот Протугеров. Не прашуваше да ли има нешто за нешто да се плачи.
- 5 август — Пред да доручкуваме, сабајето дојде француски авион кои ниско леташе, но нашите со митролез стрелаа и го принудува да се врати назад.

СЕ ВОДАТ ЖЕСТОКИ БОРБИ

- 6 август — Пред нас се водат големи и жестоки борби. Ние бевме во припомошт и по наредба слегнавме лично да им помогнеме на нашите што се тепаа со непријателот.
- 7 август — Французите превзедоа напади. Отпрво нивната артилерија беше 12 сати. Но нив ги одбивме и кај нив имаше жртви.
- 10 август — Се води голема артилериска борба. Како огин да гори. Глава не може да се дигне. Храна не може земавме.
- 12 август — Од четниот командир до водот носев соопштување и ме забележа еден француски војник. Стрелаше по мене и куршумот помина покрај увото.
- 15 август — Богородица ја празнуваме на исток од градот Порој — на Положај. Мимо француските престрелки јас и Јаќим Хр. Трајчев отидовме во селото Тодорич кај што собравме прозје, смокви и ореви.
- 17 август — Јас и четниот командир отидовме да видиме да ли се добро поставени телефонските врски. И ни кажаа дека Германија и објави војна на Румунија, а исто и Бугарија на Румунија и тоа на 15 август.
- 28 август — Од Положај се вративме. Се одморивме. Ни кажаа дека нашите војски ја превзеле Силистра.

ЗАРОБУВАЊЕ НА СОЈУЗНИЧКИТЕ ВОЈНИЦИ

- 2 септември — Целата седма дружина се построи. Дојде генералот Златаров кои вршеше инспекција. Прашуваше и тој кој има нешто да се плачи. На Беласица беше годем студ.
- 4 септември — Јас и шест други војници бевме на позиција — како летаќа пошта. Непријателските куршуми стално не опстрелуваа. Се криевме во блиндажите и рововите. Вечерта го нападнавме градот Порој. Фативме 250 италијански војници, еден капетан, три потпоручници, четири подофицири и четири каплари.
- 10 септември — Отидов на отпука и на 30 септември се вратив назад.
- 26 октомври — Сме на одмор и го празнуваме Митовден.

- 29 октомври — Правиме помошен одбранбен пункт на терасата „Аталан“.
- 1 ноември — Отидовме на Положај и ја сменивме третата дружина. Непријателските зрна цел ден биеја над нас. Беше прав огон. Жртви не дадовме.
- 8 ноември — Се најдуваме на Положај и правиме ровови и заклони за да не не примети непријателот.
- 17 ноември — Ја сменивме третата чета (рота) од нашиот полк. Јас со пет војници бев испратен најблиску до непријателот. Ноќе одевме близу до нивните ровови, а денски се држевме поназад. На 18, 19, 20 и 21 врнеше силен дожд. Ние се скривме во една врба. Во непосредна близина дојдоа два англиски војници и за малце ќе го отепеа нашиот водач. Но прво ние отворивме оган и на нас стрелаа од многу близу. Жртви немаше од двете страни.
- 22 ноември — Бевме над градот Порој, во црквата света Ѓорѓија. Тука беа закопани седум германски војници. Овде останавме до 25 ноември.
- 28 ноември — Јас со пет други војници бев на стража меѓу градот Долни и Горни Порој.
- 2 декември — Од позицијата на замена 6-та дружина. Отидовме на одмор, горе на Беласица, при Штабот на полкот. Секој војник однесе по две ќерамиди.
- 6 декември — Св. Никола. Дојдоа дивизните и бригадните командири. Направивме нови фурни и ги пуштивме во производство. На едно вадење имаше по 3.000 кг. хлеб.

ДО ДЕНЕСКА ОВОЈ ДНЕВНИК Е ПИШУВАН ПО СТАРИОТ СТИЛ, А ПОНАТАМУ Е ПО НОВИОТ СТИЛ.

ТЕШКОТИИ НА ПОЛОЖАЈОТ: ДОЖД, СНЕГ, БЛАТО — ГОЛЕМИ МАКИ

- 1 јануари 1917 година — Во село Митници стигнавме за да ја смениме 10 — чета (рота).
- 7 јануари — Денеска е Божиќ. Ние сме на Положај под село Митници. Голем дожд врнеше. Ние сме во ровови. Покриени сме само со платништа. Трпението му е мајката.
- 11 јануари — Отидовме во предните ровови. През ноќта дојдоа англичаните и го пресекоја нашиот телефон. Ние се вративме на одмор кај Јанево блато.
- 19 јануари — Водици и св. Јован го спроведовме кај Јанево блато. Дојде попот на полкот кои изврши молитва. Врнеше снег.
- 27 јануари — Носевме колови за поставување на мрежи од тел. Целиот вод со водниот подофицер Иван Спасов се фотографисавме.

- 25 февруари — Беше недела и чисти поклади. Отидовме на позиција десно од Жума Мале. Јас бев спроти манастирчето св. Петка. Рано пред зората ги нападнавме Англичаните.
- 1 март — Се изврши смена на првата чета и се вративме на одмор кај Дервин Дере.
- 13 март — Непријателите, противниците настојуваат да водат борба. Прво вршеа напад со артилеријата, а после со пешадијата и ја презедоа станицата од Долни Порој.
- 17 март — Повторно извршивме напад на Англичаните и повторно ја презедовме станицата.
- 1 април — Ја сменивме третата дружина од позиција. Нашата чета е во Јанево Блато.
- 7 април — Копаме друти ровови кај село Митница.
- 8 април — Издадена е наредба да се бориме кај Круша планина и тоа до 13 април. Се вршат големи подготовки.
- 13 април — Правиме ровови под селото Митница, под Стоичевото Равниште.
- 15 април — Денеска е Велигден. Го празнуваме на Јанево блато. За јадење ни дадоа ручек; ракија, вино и втора порција компот.
- 16 април — Отидовме на предна позиција кај селото Митница.
- 20 април — Се најдуваме на позиција. Англичаните рано изутрина не нападнаа но без успех. Отгавме тројца војници и еден офицер го фативме ранет.

ПОВТОРНО НА ОТСУСТВО

- 29 април — Командирот на полкот издаде наредба за да се испита кај се најдува непријателот. Требаше да одат 20 души. Меѓу нив ојдовме јас, Панде, М. Јанков и друпи. Отидовме на солунската железничка линија. Го откривме непријателот и се вративме здрави назад.
- 6 мај — Ѓурѓовден. Го празнуваме на Дрин Дере. Со гајде свиреше Дано Кузманов. Времето беше убаво.
- 17 мај — Отидов на отпуса — одмор. Низ Леуново, на 17 мај навечерта пристигнавме во Софија навечерта, а после заминав за дома и преку Цариброд пристигнав на 20 мај.
- 5 јуни — Тргнав за во полкот на 6 навечерта. Цариброд на 7, Софија на 9 и Коларево. Навечерта во Петричко стигнав, во мојата чета.
- 16 јуни — Отидовме во село Рамне, во близината на река Струма. Поминавме скоро 35 километри. Правевме ровови.

ПОВТОРНИ БОРБИ, АВИОНИ, АВИОНИ...

- 18 јуни — Во зората дојдоа 7 непријателски авиони. Фрлија бомби, но немаше штета. Нашата артилерија го урна еден авион.
- 14 јули — Петровден го празнувавме во село Рамне, кое било евакуирано од Грците.
- 20 јули — Дојдоа осум непријателски авиони. Фрлија многу бомби кај селото Ветрино кај што беше сместен првиот македонски полк.
- 1 август — Сабајлето дојдоа авиони. Фрлија бомби во селото Турчели. Жртви немаше.
- 2 август — Илинден. Во село Рамне правевме укрепленија близу до реката Струма.
- 19 август — Го празнуваме преobraжението. Дојде полковниот поп кои ни читаше летургија и тоа во црквата од село Рамне.
- 25 август — Од село Рамне се вративме повторно во нашиот петти полк спрема Ибровица.
- 28 август — Богородица. — Дојде командирот на полкот и изврши инспекциски преглед.
- 1 септември — Отидовме на позиција и тоа во предната борбена линија, пред Ибровица. Во полето има смокви со товари.
- 5 септември — По наредба, се истуривме во рововите, до подножјето на Беласица.
- 8 септември — По наредба на командантот на полкот, отидовме во извидница со поручникот Попов на планина Круша, десно на манастирот над селото Радила. Противниците беа израстурени по височините на Круша.
- 17 септември — Јас со 15 војници работевме при фурниите на Беласица.
- 24 септември — Дојде бригадниот командир полковникот Наумов, командирот на полкот Бојде кои вршеја преглед. Вршевме напад, вршејќи вежби во една височина и бевме похвалени.
- 30 септември — Отидов повторно на отпуса и на 3 октомври пристигнав дома.
- 18 октомври — Се вратив од отпуса и на 23 стигнав во Петрич, во мојата чета.
- 26 октомври — Од секоја чета по десет души отидовме во подофицерска школа во село Демидово, Петричко.
- 15 декември — Во цамијата на село Демидово е училиштето. До пладне учевме во училиште, а после пладне со лушки на терен Навечерта дадовме престава.
- 19 декември — Празник св. Никола. Учиме.

ПОЛАГАЊЕ ИСПИТ ЗА ПОДОФИЦЕР

- 31 декември — Во цамијата ја пречекавме Новата 1918 година. Направивме забава и точно во 12 сатот сред ноќта два митролези испрелаа 400 фишеци.
- 7 јануари 1918 година — Го празнуваме Божиќ и за ручек имавме месо-цувеч.
- 8 јануари — На вториот ден од Божиќ отидовме во црквата од село Алешница.
- 15 февруари — Почнавме со испитите за половината учебна команда.
- 1 март — Свршивме со испитите и ни дадоа свидетелство (атестати) и на 8 март заминавме на отсуство по 25 дена.
- 25 април — Се вративме од отсуство. Ме прекомандуваа од 4 чета (рота) во 12 чета, а во истиот, 5 македонски полк.
- 1 мај — Слеговме на позиција, јужно од град Порој.
- 5 мај — Денеска е Воскресение Христово. Го празнуваме на првата воена линија, источно од град Порој. Уште во првиот ден, на ручек, Англичаните почнаа да фрлаат гранати.
- 9 мај — Се вративме назад, во долината на Беласица. Нашата артилерија произволно стрелаше. Вечерта пак си ги завзедовме местата на фронтот.
- 10 мај — През ноќта отидов во патрола на Демириосарското паде.
- 11 мај — Англиската музика свиреше близу до нас, при манастирчето Делихасан.
- 16 мај — Од 16 до 18 мај се одморивме кај Камено Гумно.
- 19 мај — Мајорот Чолаков вршеше инспекција на командирите по дружини.

ВО БОРБИТЕ... ЗЕМЈАТА ГОРЕШЕ

- 1 јуни — По наредба на генералот Златарев — началник на дивизијата, нашата 12 чета отиде северозападно од село Рамне со цел да фатиме некои војници — заробеници. Во тоа не успејавме, оти дојдоа англиски војници. Сите веднаш се распорснавме. Врвине 20 чекори напред. Сред ноќта, во 12 саатот се приближивме до Англичаните. Отворивме огин. Земјата гореше. На мрежите од теладовме 16 војници, жртви. Се вративме без успех.
- 14 јуни — По наредба на полковниот командир, теловите ги изместивме понапред. Има многу комарци.
- 18 јуни — Унапреден сум во чин млади подофицер.
- 12 јули — Петровден. На Дерин Дере дојде музиката, полковникот и артилериските офицери.

- 24 јули — Отидов на отпуса во Софија.
- 19 август — Тргнав од дома за во четата и во Дерин Дере пристигнав на 24 август.
- 30 август — Отидов во 3-та полска болница на лечење од кожна болест — струпчина.
- 16 септември — Се вратив од болница во Дерин Дере. Кај фурниите зедовме бомби, кашкавал, шеќер и тргнавме на север, во подножјето на Беласица. Патувавме цела ноќ.
- 17 септември — Вечерта ја сменивме 2 чета од 3-от македонски полк Влеговме во прва позиција. Спроти нас има Грци. Близу сме до селата Брест и Крцали.

ВОЈНАТА ЈА ЗАГУБИВМЕ... ГО ПРЕДАВАМЕ ОРУЖЈЕТО

- 18 септември — По наредба, се дигнавме од рововите и отидовме во Коларево. Зедовме облекло и бомби и повторно ојдовме во борба.
- 27 септември — Нашата чета се повлече малку назад. Во Солун нашите појдоа да преговараат кај што имаше големо дефиле. Ни рекоа дека по 15 дена ќе има примирје.
- 2 октомври — Нашата чета се дигна од Коларево, Загора и Леуново.
- 6 октомври — Целата ноќ 11 македонска дивизија предаваше оружје на Англичаните.
- 10 октомври — Нашиот 5 македонски полк патуваше 32 километри и дојдовме до подножјето на село Митрово.

„КОЈ КАДЕ МУ ГЛЕДААТ ОЧИТЕ — НЕКА СИ ОДИ...“

- 11 октомври — Повторно патување и тоа 30 километри. Пристигнавме во Крива Ливада.
- 12 октомври — Пристигнавме во Крушник кај што седевме 24 сати. Овде има железничка станица.
- 13 октомври — Од железничката станица во Крушник, тргнавме за град Горна Цумаја кај што патувавме со теснолинејката. Се населивме северно и источно од градот.
- 14 октомври — Ги предадовме сите државни работи, а посебно облеката, но нас, Македонците, ни ги оставија војничките плачки.
- 15 октомври — Ни дадоа позволителен билет и во 5 саатот вечерта ни рекоа: „Кој каде му гледаат очите нека си оди“.

И така Војната се сврши непријатно за нас.